

Oversigt over Landbrugsplanternes Sygdomme i 1900.

Af E. Rostrup*).

I Aaret 1900 har jeg modtaget 194 Forespørgsler og Henvendelser angaaende Plantesygdomme, nemlig 49 + 95 + 50 fra Landbrugere, Havebrugere og Skovbrugere. For Landbrugets Vedkommende er det nøjagtig det samme Antal som det foregaaende Aar; fra Havebrugere har jeg faaet en Del flere, fra Skovbrugere færre end ifjor.

Aarsagerne til Sygdommene kan henføres til følgende Grupper:

	Land- brug.	Have- brug.	Skov- brug.	Ialt.
Angreb af Snyltesvampe	23	42	43	108
„ af Insekter o. lign	12	26	1	39
Forskellige fysiske Aarsager	1	18	5	24
Ukrudtsplanter og Variet. af Avlsplanter	13	9	1	23
Tilsammen	49	95	50	194

Fordelingen efter Landsdelene var følgende:

	Landbrug.	Havebrug.	Skovbrug.	Ialt.
Sjælland	20	47	32	99
Fyn	12	18	5	35
Smaaøerne	2	9	1	12
Jylland	12	17	9	38
Udlandet	3	4	3	10
Tilsammen	49	95	50	194

*) Foredrag i Det kgl. danske Landhusholdningsselskab den 23. Januar 1901.

I Gartner-Tidende har jeg givet en Række Besvarelser af modtagne Forespørgsler i Aarets Løb, for saa vidt de angik Haveplanter. Af disse publicerede Besvarelser, ledsagede af Meddelelser om Forebyggelsesmidler, forsaavidt saadanne kendes, skal her nævnes nogle Exempler paa, hvad de drejer sig om: Pæreblade angrebne af Gitterrust, Morthiera og Midefilt; Æblegrene angrebne af Myxosporium Mali; Vindrueblade og Vindrueklaser med Midefilt, Phoma og Solbrand; Ferskenblade med Meldug; Daddelpalmer med Brandsvamp (Graphiola) paa Bladene; Roser angrebne af Bladskimmel; Primula sinensis, som led af Drueskimmel; Cyclamen med sygelig Korkdannelse; Cineraria-Blade angrebne af Bladlus, som atter var dræbte af en Snyltesvamp, Verticillium Aphidis; Lucerne angreben af Kløverens Skivesvamp; Birkeblade med Birkerust.

Hvad der paa dette Sted kortelig kan nævnes, har jeg i Aarets Løb deltaget i Udstillinger i Paris og Odense med Præparater vedkommende Plantesygdomme. Paa Verdens-Udstillingen i Paris blev udstillet Spiritus-Præparater af Landbrugets Avlsplanter, angrebne af Snyltesvampe, i 41 Cylinderglas; endvidere 27 kolorerede Plancher i Folio, med Afbildninger af de syge Planter og tilhørende Snyltesvampe, samt 4 grafiske Tavler, fremstillende Oversigt over indløbne Forespørgsler om Plantesygdomme i Tiden 1884—1899*). I det af Komiteen for Danmarks Deltagelse i Verdensudstillingen i Paris 1900 udgivne Værk: „Om Landbruget i Danmark“ gav jeg et Bidrag: „Den i Danmark udfoldede Virksomhed til Bekæmpelse af Plantesygdomme i de sidste 50 Aar“. Ved den 18. danske Landmandsforsamling i Odense i Tiden 30. Juni til 8. Juli 1900, udstillede jeg i Landbrugsafdelingen en Del Præparater, dels i Spiritus, dels tørrede, af svampeangrebne Landbrugsplanter, samt 12 kolorerede Tavler med Habitusfigurer af syge Avlsplanter og 4 Tavler med grafiske Fremstillinger angaaende Plantesygdomme. Desværre kunde denne Udstilling ikke blive saa fyldig som ønskelig, da de bedste Præparater af Landbohøjskolens plantepatologiske Samling samtidig var udstillede i Paris. — I Skovbrugsafdelingen udstillede jeg et større Antal Præparater, dels i Spiritus, dels tørrede.

*) De kolorerede Figurer er udførte af Havebrugskand. Andreas Madsen.

I December 1900 udsendtes en Række Spørgsmaal paa trykte Skemaer til 268 Landbrugere i forskellige Egne af Landet. Fra disse er hidtil modtaget 202 udfyldte Skemaer, af hvilke 111 hidrører fra Jylland, 91 fra Øerne, nemlig 39 fra Sjælland, 25 fra Fyn, 9 fra Lolland, 4 fra Falster, 3 fra Langeland, 3 fra Bornholm, 2 fra Møen, 1 fra hver af følgende Øer: Læsø, Samsø, Amager, Taasinge, Ærø, Avernakø.

De opførte Spørgsmaal vedkommende Plantesygdomme og Ukrudtsplanter var følgende;

1. Har der i Aaret 1900 vist sig nogen Sygelighed, forårsaget af Snyltesvampe, Insekter eller andre Forhold hos: a. Kornarterne? — b. Foderbeder (Runkelroer)? — c. Turnips? d. Kaalroer (Rutabager)? — e. Kartoffler? — f. Kløver? — g. Græs. — h. Andre Landbrugsplanter? — 2. Hvilke Ukrudtsplanter vare afvigte Sommer mest fremtrædende: a. i Vintersæden, b. i Vaarsæden, c. i Græsmarken? — 3. Har der i de sidste Aar været prøvet nye eller særlige Midler til Ukrudtets Bekæmpelse, og da hvilke og med hvilket Udfald? — 4. Indtraf der særlig uheldige Vejrforhold (saasom Nattefrost, Tørke, Storm, stærke Regnskyl el. a.) som i kendelig Grad skadede nogen af Kornafgrøderne, og da hvilke og paa hvilket Tidspunkt?

Som Hovedresultat baade af egne Iagttagelser, af de indsendte Henvendelser, ledsaget af Materiale, og af de indløbne Besvarelser paa de i de udsendte Skemaer stillede Spørgsmaal, kan strax fremhæves, at baade Angreb af Snyltesvampe og Ukrudtsplanternes Optræden i 1900 snarest maa siges at have været mindre fremtrædende end sædvanligt.

Vejrligets skadelige Virkning paa Sæden har i de forskellige Egne været højst forskellig. Af de temmelig faa gunstige Udtalelser i de nævnte Skemaer skal fremhæves følgende fra Jylland, Rosvang: „Sommeren udmærkede sig ved i sjælden Grad at være fri for Storme“; Morsø: „Hele Sommeren fri for Storm og streng Vestenvind, der bidrog betydelig til en god Høst efter en forholdsvis tør Sommer, og i Høsten var Vejrforholdene usædvanlig heldige“; Bjerringbro: „Vejret var paa denne Egn gennemgaaende gunstigt“. Meddelelser om den Skade Uvejr, Hagel, Regnskyl, Storm, Tørke, Nattefrost, Sne-

lag har anrettet er dog langt overvejende. Den Skade Hagelvejret anrettede den 26. Juli paa Øst-Lolland og en Del af Falster er saa vel bekendt, at den ikke behøver at omtales her; men ogsaa paa enkelte andre Steder (saaledes fra Holstebro, Aars og Skals i Jylland, Otterup i Fyn og Maarsø paa Sjælland) berettes om Hagelskade. — Om stærke Regnskyl, Tordenbyger, og den Skade, herved er forvoldt Sæden, er der navnlig indløbet mange Meddelelser fra Øerne. Saaledes hedder det fra Sjælland: Hørve „Vedvarende Regnskyl slog Bygget ned, saa at det var vanskeligt at meje“; Jerslev „Et heftigt Tordenvejr i Begyndelsen af Juli slog Bygget meget ned“; Knabstrup „Rugen blev slaaet meget stærkt ned af Uvejr 3—4 Uger før Høst“; Præstø „For megen Regn og for lidt Solvarme samt en usædvanlig stærk Tordenbyge sidst i Juli ned-slog den stærkt fyldende Sæd, saa at dens sidste Udvikling hemmedes“; Faxe „Tordenbyger slog Sæden ned 1 à 2 Maaneder før Høst“; Karrebæksminde „I sidste Halvdel af Juli indtraf stærke Tordenvejr med voldsomme Regnskyl, der slog næsten al Vaarsæden ned“. Fra flere Steder i det vestlige Lolland hedder det at stærke Tordenbyger i de tre sidste Uger før Høst foraarsagede megen Lejesæd, der især for det sidst saaede Vaarsæd skadede Foldudbytte og Kvalitet. Lignende Udtalelser fremkom fra Langeland (Humble), Fyn (Glorup, Anhof, V. Skjerninge), Samsø og nogle Egne i Jylland (Ølholm, Morsø, Skørping, Tjæreborg). — Storme synes at have anrettet ikke ringe Skade mange Steder, især i Jylland: Havndal „Tidlig om Foraaret indtraf en stærk Storm, som gjorde stor Skade paa enkelte Marker og hindrede den nylig saaede Sæd i at spire frem før Ukrudtet fik Overhaand“; Aars „En halv Times voldsom Storm og Hagel den 22. Avgust slog flere Steder Havren af“; Højslev „Foraarsstorm skadede Sæden“; N. Nebel „Rugen led af Storm midt i Maj“; Randers „Den nys saaede Blandsæd led meget af Jordføg i første Halvdel af Maj, saa at Afgrøden blev tvemoden“; lignende Meddelelser fra Bonderup, Fjellerad, Hadsund, Herning, Give, Varde. Ogsaa fra en Del Egne paa Øerne: Tybrind paa Fyn, Lohals paa Langeland, Bøstrup, Herlufsholm, Amager og Stege meddeles om den Skade, Storm og Jordføg anrettede. Tørkens hemmende Indflydelse paa Sædens Udvikling især i Forsommeren klages der over fra mange Egne spredte omkring i Landet, dog især

fra Jylland: Hjørring „Slutningen af Maj og Juni til den 25. havde vi stærk Tørke“; Lemvig „Tørken skadede de fleste Steder i høj Grad Bygget og den silde saaede Havre“; Ulfborg „Stærk Tørke næsten i hele Vegetationsperioden; vi har haft de ringeste Vaarsædsafgrøder siden 1884. da jeg kom her til Egnen“; Tørring „Stærk Tørke i Juni indvirkede meget paa Udbyttet af Kornsorterne, men især paa Græsmarkerne, Agerhøet gav meget lidt“; lignende Udtalelser fra Sindal, Brovst, Hvidbjerg, Skive, Holstebro, Ringkøbing, Lem, Tarm, Ølgod, Varde, Kjellerup, Viborg, Meilgaard, Kolind, Lystrup, Bryrup, N. Snede, Vejle, Kolding, Stenderup. Ogsaa fra nogle Egne paa Øerne klages stærkt over Tørke, saaledes fra Faaborg: I den første Halvdel af Juni havde vi her en meget tør Periode, som kendelig skadede baade Korn-, Roe- og Græs-Afgrøderne, og paa de sandede Jorder svedes Planterne bort“; lignende Udtalelser fra Bogense, Eiby, Assens, fra Tølløse, Rørvig, Havdrup i Sjælland og fra Saxkøbing.

Om Nattefrostens skadelige Virkninger for Vegetationen og særlig for Sæden er der navnlig indløbet mange Meddelelser fra Jylland, f. Ex. fra Randers „Rugen hemmedes i høj Grad af vedvarende Nattefrost gennem April og Maj indtil den 19., hvilken Dag bragte betydeligt Snefald, hvorefter Foraaret begyndte“; Grenaa „Frost 11.—15. Maj, Is paa Kornet hver Morgen“; lignende Meddelelser om Nattefrost midt i Maj fra S. Elkjær, Hørby, Holstebro, Skive, Løgstør, Hadsund, Herning, Troldhede, Durup, Klank, N. Nebel, Varde, Tjæreborg. Fra Hjørring nævnes Nattefrost i Juni og fra Kolind „I Juli var flere Gange Nattefrost, der havde uheldig Indvirkning paa Havrekærnsens Udvikling, der blev brat afsluttet“. Ogsaa fra nogle Steder paa Øerne omtales Nattefrostens skadelige Virkning, saaledes fra Otterup paa Fyn: „For tidlig saaede Rodfrugter led en Del af Nattefrost“, Slangstrup og Tølløse paa Sjælland: „Stærk Nattefrost mellem 12.—13. Maj gjorde megen Skade paa Hveden og lidt paa Rugen“. N. Alslev paa Falster: „Nattefrost i Foraaret ødelagde Havren paa lave Jorder“.

Skadelige Virkninger af Snelag nævnes for flere Egne af Jylland, saaledes fra Hvidbjerg, Skørping og Svenstrup: „Uhyre Snemasser i Februar borttog store Pletter i Rugvangen“. Fra Sindal og Give klages over Sneskimmel (*Lanosa nivalis*) baade paa Kløver og Græs om Foraaret, efter det stærke Snefald.

Jeg skal derefter gaa over til at behandle de enkelte Grupper af Landbrugets Avlsplanter med Hensyn til Angreb af Snyltesvampe.

Kornarter.

Materiale af Svampeangreb paa Kornarter har jeg kun modtaget fra 12 Indsendere, nemlig 6 Prøver Bygplanter, som viste sig at være angrebne af Brand, Meldug og Bladpletsyge, 4 Prøver Havreplanter, angrebne af Brand, Sortrust, Kronrust og Meldug, samt 2 Prøver Hvedeplanter, angrebne af Stinkbrand, Meldug og *Septoria graminum*. Nogle overvintrede Havretoppe som jeg modtog i Maj, var bedækkede med Vandkandeskimmel (*Aspergillus*), der dog kun optraadte som en Raådsvamp og rimeligvis fremkaldt ved at Havren havde henligget i et for fugtigt Rum.

De Meddelelser, som er indløbne i Form af Besvarelser i de udsendte Skemaer, indeholder ikke særlig meget vedkommende Svampeangreb paa Kornsorterne. Særlig mærkeligt er dog den paafaldende store Udbredelse af Brand i Havren og dens heftige Optræden; der klages saaledes i de indløbne Beretninger over usædvanlig stærkt fremtrædende Havrebrand fra 44 Egne i alle Landsdele; saaledes i Jylland fra Egne om Hjerring, Hvidbjerg, Struer, Ulfborg, Skjern, Sæby, Hadsund, Randers, Kjellerup, Hammel, Lystrup, Kolind, Hasselager, Malling, Skanderborg, Laven, N. Snede, Ølholm, Stensballe, Horsens, Vejle; Fyn fra Tybrind, Gjelsted, Aarup, Bogense, Otterup, Ullerslev, V. Skjerninge, Øxendrup, Knarreborg; Sjælland fra Tølløse, Holbæk, Slangerup, Herlufsholm, Næstved, Lundby, Rønnede, Storehedinge; Lolland fra Nakskov, Horslunde, Nysted; Falster fra N. Alslev; endelig fra Ærø, Avernakø og Bornholm. — Nogle enkelte Exempler paa disse Udtalelser om Brand i Havren skal anføres: „Havren har i høj Grad været hjemsogt af nøgen Brand“; „Navnlig er Graa Havre mange Steder næsten ødelagt af Brand“; „Særlig var Havren meget slem med Brand overalt her paa Egnen“; „Havren har mange Steder taget Skade af Brand“; „Mere Brand i Havren end almindelig“; „Havren har i høj Grad været hjemsogt af Brand, selv paa Steder hvor Ceresbejsning er benyttet“, medens det fra andre Egne hedder: „Brand paa ikke ceresbejset Vaarsæd“; „Megen Brand i ubejset Havre“; „Havremarker, der var be-

handlet med Cerespulver, var næsten fri for Brand, medens ikke behandlede Nabomarker var stærkt angrebne“.

Det maa særlig fremhæves at Forkulturen i Sæddyngen har stor Betydning, nemlig den begyndende Spiring, der indfinder sig ved at lade den behandlede Sæd henligge nogle Dage før Udsæden finder Sted*). Den usædvanlige Optræden af Brand i Havren staar maaske i Forbindelse med en sildig Udsæd eller i alt Fald at den Temperatur og øvrige Forhold, der fandtes, da Havren blev saaet og spirede, ogsaa var gunstige for Brandsporerens Spiring**).

Brand i Byg viste sig ikke i nogen usædvanlig Mængde i det forløbne Aar. Meddelelser om at der optraadte mer eller mindre Brand i Byg er dog indløbne fra Sæby, Morsø, Hvidbjerg, Hinnerup, Malling, Kolind, Faaborg, Storehedinge, Falster, Bornholm.

Angaaende Stinkbrand i Hvede modtog jeg fra en Gaard i det nordvestlige Sjælland følgende Meddelelse: „Hveden er i de sidste tre Aar bleven bejset med Cerespulver, men har vist sig brandig, medens der efter Sigende aldrig har været Brand i Hveden før. Arealet er 60 Td. Ld. Jeg har i Aar i den Anledning købt ny Saasæd og bejset den med Blaa-sten. Spørgsmaalet er da, om der kan være Tale om skadelig Indflydelse for Kreaturerne ved at fodre den høstede Hvede op, da den er uden Salgsværdi, ligesom jeg ønskede at vide, hvorvidt Jorden kan være saadan smittet, at der kan være Fare for en Bygavl til næste Aar.“ I den modtagne større Blandprøve fandtes kun et Par Brandkorn, og Hveden saa iøvrigt saa frisk ud, og uden kendeligt Vedhæng af Brandsporer, at jeg ikke kunde forstaa, at den ingen Salgsværdi havde. Nogen Fare ved at anvende den til Foder for Kreaturer var der næppe. Til det sidste Spørgsmaal svarede jeg selvfølgelig at der ikke var Spor af Fare for, at en efterfølgende Afgrøde af Byg skulde blive smittet af Stinkbrand, selv om der fandtes nok saa mange af dens Sporer i Jorden, da Stinkbrand ikke

*) Der henvises til en nylig udkommen Pjece: J. L. Jensen „Rationel Forkultur i Sæddyngen“. 1900.

***) Opmærksomheden henledes paa en af Dr. Kölpin Ravn nylig i Tidsskrift for Landbrugets Planteavl, 7. Bd. S. 142 publiceret Artikel „Saatidens Indflydelse paa Fremkomsten af Støvbrand hos Havre“.

angriber Byg. Angaaende den omtalte Virkning af Ceresbejzen kan bemærkes at der rimeligvis er benyttet den almindelige, for Vaarsæd bestemte Bejse og ikke den særlige Hvedebejse. Det er iøvrigt naturligt, at naar man tidligere havde brugt saadanne radikale Midler mod Hvedebrand, som Varmvandsbehandling eller Blaastensbad, og man derefter gik over til Ceresbejsning, vilde der let, navnlig det første Aar, kunde vise sig nogle Brandaks. — Fra Tølløse hedder det: „Hvede, Havre og 2rad-Byg har været angrebet af Brand, til Trods for at Cerespulver har været anvendt over det hele“.

Rustangreb paa Sæden var ikke særlig iøjnefaldende sidste Sommer. Det er saa godt som alene Rust paa Havre, og især paa silde saadet Havre, at der klages over, saaledes fra Gaardbogaard, Ø. Vraa, Fjellerød, Løgstør, Hadsund, Aalestrup, Skals, Hald, Bryrup, Horsens, Varde; Ullerslev i Fyn og Faxe paa Sjælland.

Af de øvrige Snyltesvampe paa Sæden, saasom Meldug, Meldrøjer, Sortprik osv. er der ingen som er optraadt paa ondartet eller blot iøjnefaldende Maade, om de end selvfølgelig alle har vist sig sporadisk. I mine tidligere Beretninger har jeg oftere omtalt Stribesyge og Bladpletsyge paa Byg; heller ikke disse Sygdomme er optraadte paa usædvanlig Maade i sidste Sommer, og jeg nævner den kun her for at faa Lejlighed til at henlede Opmærksomheden paa et af Dr. Kölpin Ravn som Disputats nylig udgivet Skrift „Nogle Helminthosporium-Arter og de af dem fremkaldte Sygdomme hos Byg og Havre*), hvori der er nedlagt en betydelig Mængde Forsøgs-Resultater angaaende disse Sygdomme, og som ventelig vil kunne faa praktisk Betydning for Landbrugerne, ved Bekæmpelsen af de paagældende Snyltesvampe.

Som det maaske vil erindres indledede jeg ifjor i Landhusholdningsselskabet en Diskussion om Lovforanstaltninger mod Snyltesvampe og Ukrudt. Der er som bekendt nylig forelagt Landstinget et Lovforslag om „Foranstaltninger mod Udbredelse af Rustsvampe“, hvorved der søges tilvejebragt Forholdsregler mod de fire vigtigste Smittebærere for saadanne værtskiftende Rustsvampe, der angriber vore Landbrugsplanter, nemlig Berberis, Mahonia, Korsved og Cypress-Vortemælk;

*) Botanisk Tidsskrift. 23. Bd. S. 101—322. 1900.

det er ogsaa kun disse der kan være Tale om at ramme ad Lovgivningens Vej, naar man ikke vil gøre Sagen for vanskelig at gennemføre. Der har dog ytret sig nogen Misfornøjelse med, at Mahonia er optaget i Lovforslaget, paa Grund af at man flere Steder i Jylland har anlagt større Plantninger heraf, idet den forhandles i stor Maalestok som Kransegært. Mahonia er jo den mindst farlige af de fire i Lovforslaget nævnte Planter; hvis den imidlertid optages i en eventuel Lov, kunde der vel være Tale om, at Ejerne af de før Lovens Fremkomst anlagte Plantninger kunde have billig Krav paa en Erstatning for deres Nedlæggelse. Hvis et saadant Lovforslag, som det omtalte, modtages med Velvillie af Lovgivningsmagten, kan det maaske give Anledning til at gaa noget videre ad denne Vej, og navnlig at fremkomme med Lovforslag, sigtende til Bekæmpelse af de farligste Ukrudtsplanter. Saadanne Lovforanstaltninger findes ikke alene i Tyskland, men ogsaa med endnu skarpere Bestemmelser i Schweiz, Frankrig og de nordamerikanske Fristater.

Fodergræsser og Bælgeplanter.

Angaaende Sygelighed hos Græs og Kløver, foraarsaget at Snyltesvampe, foreligger kun meget lidt Materiale fra sidste Sommer. Jeg har modtaget nogle Græsarter, som var angrebne af Meldrøjer, Prøver af Kløver og Lucerne, som var angrebne af Skivesvamp, men i intet Tilfælde af større Betydning. I Besvarelsen af Spørgsmaal til Landmændene om Sygelighed hos Kløver og Græs klages mest og fra mange Egne over den uheldige og varige Virkning, som den forudgaaende Sommers langvarige Tørke havde paa sidste Aars Kløvermarker. Af saadanne Udtalelser skal her meddeles fra Køge: „Kløveren stod i Forsommeren elendig, men forbedrede sig efter St. Hansdag efter Regnen, baade hvor der blev eftersaaet og hvor ikke, saa det synes at meget Frø har ligget over uden at have spiret forrige Aar“; Øxendrup i Fyn: „Første Aars Kløver blev ompløjet tidlig i Foraaret paa lette Jorder, da Kløver og Græs visnede i den tørre Sommer ifjor“; Hadsund; „Grundet paa Tørken forrige Aar var Kløveren alle Vegne meget tynd“; Aalborg: „Kløver og Græs var overordentlig sparsomt, eftersom ikke alene den ny Kløver i Sommeren 1899 paa Grund af Tørke

næsten gik ud i Jylland Nord for Randers, men al Vegetation paa de gamle Græsmarker var paa Grund af Tørke fuldstændig standset fra Juli af; der kom ikke i Efteraaret 1899 saa megen Væde, at de kunde grønnes, og af den Grund var ogsaa de gamle Græsmarker yderst tarvelige i sidste Sommer; Syd for Randers grønnedes den ny Kløver og Græsmarken derimod igen i September 1899. Lignende Udtalelser om, at Kløveren var mislykket og der derfor ogsaa var meget Ukrudt i Græsmarkerne i 1900 indløb endvidere fra Nakskov, Løgstør, Mors, Sindal, Brovst o. fl. St.

Kløverens Bægersvamp (*Sclerotinia Trifoliorum*) nævnes kun fra faa Egne i Sammenligning med, hvad der plejer at finde Sted, hvilket er ret naturligt paa Grund af Kløverens ringe Udvikling og spredte Væxt i Efteraaret 1899. Meddelelser om Bægersvampens Optræden i Kløveren er kun indløben fra Holte: „Kløverens Bægersvamp er jævnlig en slem Gæst, dog mulig noget mindre i de senere Aar“; Nakskov: „Brabanter-Kløver blev totalt ødelagt af Bægersvamp, medens tysk Kløver led meget mindre“; Skjern: „Kløverens Bægersvamp har, ligesom de nærmest foregaaende Aar med milde Efteraar og Forvintre, ogsaa i Aar ødelagt Rødkløveren paa bedre Jorder“; den nævnes endvidere som optrædende i Kløvermarker i 1900 fra Malling, Sæby, Ulfborg og Lem i Jylland. — Kløverens Bladskimmel (*Peronospora Trifolii*) angives som optrædende pletvis i Udlægsmarker i Egne om Varde og Staby; fra sidstnævnte Sted hedder det ogsaa, at der i en Græsmark fandtes megen Skedesvamp (*Epichloë typhina*).

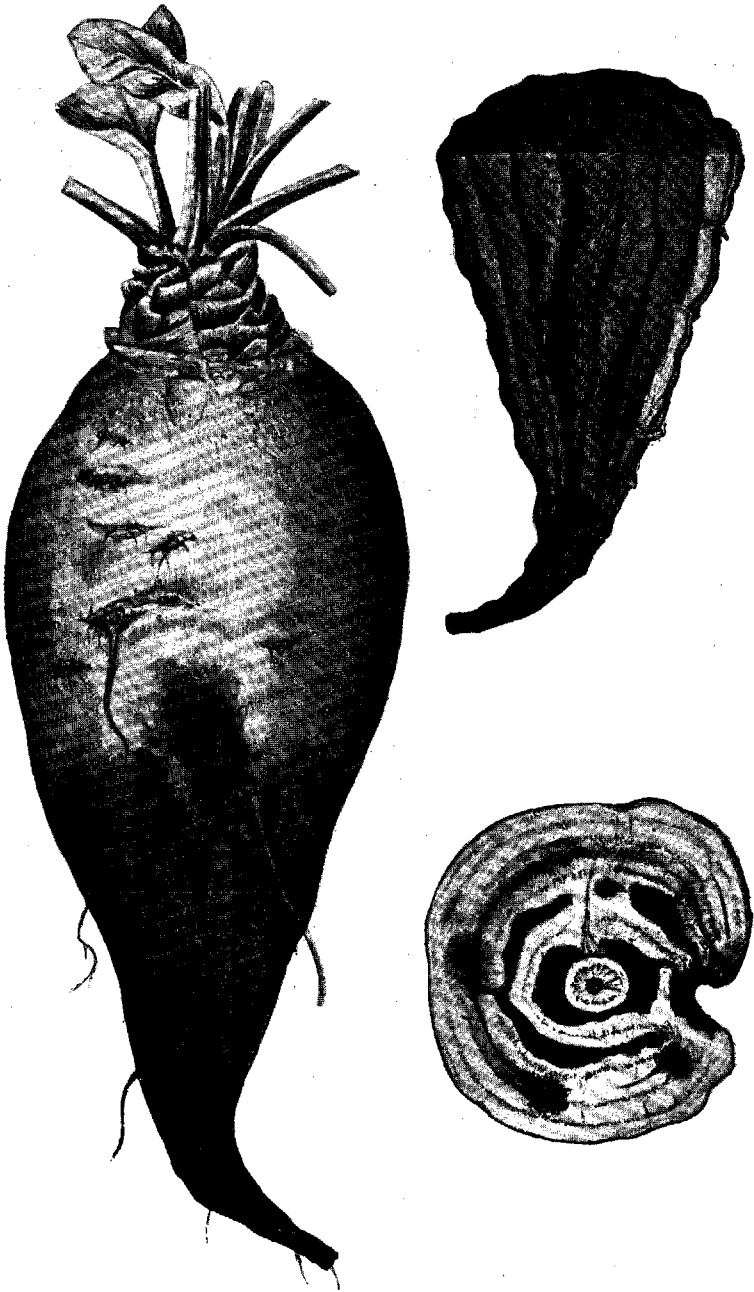
Rodfrugter.

Af Svampeangreb paa Rodfrugter skal først nævnes en Sygdom, som i sidste Sommer for første Gang viste sig hos os. Jeg modtog i Slutningen af Juli en Meddelelse fra Assistent Ant. Christensen om en Sygdom, der viste sig i en Runkelroemark i Husum N. f. København, hvor der fandtes en Plet paa ca. 40 Fod i Diameter, hvor Toppen af Planterne henvisnede og laa henad Jorden. Pletten var fra en lille Begyndelse snart vokset til den nævnte Størrelse; der blev da gravet en lille Grøft rundt om Pletten og den nærmeste Kreds af tilsyneladende friske Roer blev optagne, hvad der standsede

Sygdommens videre Udbredelse. Sygdommen viser sig i Begyndelsen ved at Bladene bliver slappe og naar Roen trækkes op ses det at Rodspidsen er raadden og dens Barklag gaar let af, saa at man vanskelig faar Roen helt op. Jeg modtog flere Exemplarer af de angrebne Runkelroer, i hvilke der ved Tværnsnit viste sig flere koncentriske mørke Ringe og Huller, og i Længdesnit mørke Striber, som tilsidst omdannes til en gummiagtig Masse, opfyldt med Bakterier. Det er næppe Tvivl om, at det er den samme Sygdom, som i den sidste halve Snes Aar er optraadt meget ødelæggende for Foder- og Sukkerbeder mange Steder i Udlandet og som kan kaldes Bedens Bakteriose; selve Parasiten er kaldt *Bacillus Betae*. Der er god Grund til at være paa sin Post mod denne Fjende for vore Runkelroe- og Sukkerroe-Marker (Se Figuren S. 120).

Fra Vejenbrød i Sjælland modtog jeg en Foderbede med en stor Udvækst, paa hvilken der var en Svamp, Bedens Bladskimmel (*Fusarium Betae*), som jeg flere Gange tidligere har bemærket paa saadanne Svulster, saa man skulde tro, at de stod i et vist Forhold til hinanden. Endvidere modtog jeg fra Københavns Omegn Exemplarer af Foderbeder, hvis Blade havde store hvidlige, brunrandede Pletter, som til Dels bredte sig fra Rand til Rand over Halvdelen af Bladet; disse blege Pletter var besatte med talrige brunlige tyndvæggede Pyknider, der hver udsendte en lang bugtet Slimtraad, bestaaende af de næsten kugleformede Knopceller. Svampen er beskrevet af Hollænderen Oudemans under Navn af *Phyllosticta Betae*; den er ikke før bemærket hos os. De angrebne Blade bliver snart sorte, meget skøre og forgængelige. — Flere Steder i Københavns Omegn saa jeg Runkelroemarker stærkt angrebne paa Toppen af *Ramularia Betae*. — Paa en Ekursion i sidste Sommer saas baade ved Saltbæk Vig og ved Refsnæs den vildtvoxende Strandbede (*Beta maritima*) stærkt angreben af Bedens Bladskimmel (*Peronospora Schachtii*) og Bederust (*Uromyces Betae*); det kunde derfor være et Spørgsmaal om disse for vore dyrkede Foder- og Sukkerbeder farlige Snyltere er indførte til os med de kultiverede Former eller om de er vandrede over paa dem fra de vildtvoxende Strandbeder.

Hvad Turnips angaar, da fortsætter Kaalbroksvampen (*Plasmodiophora Brassicae*) sine Ødelæggelser paa denne. Meddelelser herom foreligger fra Hjørring, Rosvang, Lemvig, Hol-



4. En Runkelroe angreben af Bakteriose, tilligemed Længdesnit og Tværsnit af samme.

stebro, Raasted: „Kaalbrok bliver værre for hvert Aar“, Staby, Herning, N. Nebel, Varde: „som sædvanlig har Kaalbroksvampen været stærkt fremtrædende, dog mindre end i de foregaaende Aar, hvilket vist skyldes at man i Steden for de lange (Yellow tankard og Bortfelder) har givet sig til at dyrke de runde, faste (New bronze top og Dales hybrid)“. Fra Fjellerad hedder det at Turnips raadner let i Kulerne, hvorfor man ogsaa mere og mere lægger Vægt paa Dyrkning af Kaalroer. Fra de fleste af de samme Egne meddeles dog at ogsaa Kaalroer (Rutabager) er angrebne af Kaalbroksvamp, og fra Klank at Hvidkaal lider heraf. Fra et Par Steder er der givet Beskrivelse af en Sygdom hos Turnips, som synes at sigte til Kaalbakteriose (*Bacillus campester*), og det ovenfor nævnte Tilfælde fra Fjellerad om Turnipsen der raadner i Kulerne skyldes maaske snarest denne.

Det er dog ikke alle Knuder og Svulster paa Roden af Turnips og Kaalroer, der skyldes Kaalbroksvamp. Jeg har nogle Gange faaet tilsendt Roer med talrige Knuder paa alle Rodgrene, af Størrelse som Hasselnødder, hvori der ikke fandtes Spor af Svampe; de maa rimeligvis henføres til Misdannelser, som Følge af Hybridisering. Hertil maa vel ogsaa henføres et Tilfælde, der meddeles fra Hjørring, at Stokløberne havde usædvanlig kraftig Rodudvikling og i alt Fald for en stor Del besatte med Vorter paa de tykke Rødder. Fra Otterup hed det, at der fandtes mange Stokløbere paa Grund af daarligt Frø i Handelen; fra Hjørring og Lystrup at der fandtes flere Stokløbere end sædvanlig.

Kartoflerne var i Sommeren 1900 ikke særlig syge. Fra Herning-Eggen fik jeg tilsendt Kartoffeltoppe, som viste sig at være angrebne af en hidtil sjælden forekommende Svamp, *Hypochnus Solani*, som fra Grunden breder sig mer eller mindre højt op ad Stængelen som en tynd, graa Hinde, og som forarsager, at Toppen hurtigt visner. I de modtagne 202 Besvarelser paa Spørgsmaal om Sygdomme hos Kartofler, findes Rubriken blank eller besvaret med Nej i 169 Tilfælde, hvilket ikke tyder paa, at Kartoffelsyge har været meget udbredt. I de 33 Skemaer, hvor Sygdom hos Kartofler er omtalt, viser Beskrivelsen af Sygdommens Karakter i adskillige Tilfælde, at den ikke har havt at gøre med den almindelige Kartoffelsyge,

d. v. s. Kartoffelskimmel. I et Par Egne i det nordlige Jylland er det for tidlig Efteraarsfrost, der har gjort Skade; i flere Tilfælde er det aabenbart Bakteriose, der har været til Stede, saaledes fra Varde: „Mine Magnum bonum blev næsten alle sorte og haarde indeni, saa de er næsten uspiselige“; fra Skjern og Herning hedder det, at Knoldene ved Optagningen saa sunde ud, men at de holder sig meget daarlig; Malling: „I de sidst optagne var mange syge, rimeligvis paa Grund af den meget vaade Eftersommer“; Lystrup: „Tidlige Sorter (Hammersmith) stærkt angrebne, Magnum bonum holder sig som sædvanlig“; Ø. Vraa: „Angrebet en Del mest langs Ydersiderne af en Svamp, som viste rustbrune Streger“; Knarreborg i Fyn: „Tildels raadnede i Kulerne, uagtet al anvendt Omhu, hvad der aldrig er passeret her før“; Storeheddinge: „Mange fordærvede Knolde blandt de finere Sorter, men ikke videre i Magnum bonum“; fra Staby hedder det udtrykkeligt, at „Bakteriose var almindelig, af Peronospora saa jeg i Aar ikke Spor.

Der bliver kun Meddelelser fra 13 Egne om Kartoffelsyge, der nærmest maa tydes som hidrørende fra Kartoffelskimmel, skønt ogsaa flere af disse er tvivlsomme, da der ikke siges om det er Toppen eller Knoldene, der er angrebne. I Regelen hedder det kun, at der var „nogen Sygdom“ eller at Sygdommen kun viste sig hos enkelte finere Sorter, medens Magnum bonum som sædvanlig var sygdomsfri. Kun fra 6 Egne, flest i Fyn, tyder Udtalelserne paa stærkere Angreb, nemlig fra Odense: „den almindelige Sygdom var betydelig mere udbredt end i de foregaaende Aar“; Pederstrup i Fyn: „Kartoffelsygen har gjort betydelig Skade“; Ullerslev i Fyn: „Kartoflerne stærkt angrebne med Undtagelse af Magnum bonum“; Humble paa Langeland: „De let modtagelige Sorter i høj Grad angrebne af Kartoffelsygen“; Lohals: „Magnum bonum saa godt som sygdomsfri, andre Sorter stærkt angrebne af Sygdom“; Næstved: „Stærkere Angreb af Sygdom end sædvanlig“; Hjørring: „Kartoflerne var mere syge end i flere Aar“.

Insektangreb o. lgn.

Blandt det til Undersøgelse indsendte Materiale af syge Planter har der ogsaa været en Del, som var angrebet af Insekter. Jeg har saaledes modtaget Havreplanter, angrebne af

Fritfluer fra Sneibjærg ved Herning, Gersdorffslund ved Hou, Glorup i Fyn; Bygplanter fra Langholt og Aabybro angrebne af Fritfluer, paa sidste Sted tillige af Blærefødder (*Phloeothrips frumentaria*), og fra Grenaa angrebne af Bygfluen (*Chlorops tæniopus*), Bladlus og *Thrips secalina*. Fra Kolding-Eggen fik jeg en Prøve Hvide Ærter, hvori fandtes levende, fuldt udviklede Exemplarer af Ærte-Frøbillen (*Bruchus Pisi*); Partiet, som var importeret, viste sig ubrugeligt til Menneskeføde. Gulerødder, angrebne af Gulerodsfluen (*Psila Rosae*), modtog jeg fra Nakskov og Skanderborg. Fra forskellige Egne modtog jeg til Bestemmelse Knoporme og Smælderlarver.

Paa det i Skemaerne stillede Spørgsmaal om Sygelighed hos forskellige Avlsplanter er der ogsaa indløbet en Del Meddelelser om Angreb af Insekter og andre Smaadyr. I mange Tilfælde er der blot nævnt „Insekter“, „Biller“, „Larver“, „Orme“ eller lignende almindelige Betegnelser, som der ikke her er taget Hensyn til, naar der ikke var tilføjet en Beskrivelse eller indsendt Materiale, saa at Arten kunde bestemmes.

For Kornarternes Vedkommende er det hyppigst Fritfluer i Vaarsæden, navnlig Havren, der klages over, til Dels endog i meget høj Grad, især fra Jylland: Frederikshavn, Sindal, Randers, Mejlgaard, Grenaa, Klank, Herning, Troldhede, endvidere fra Fyn: Odense-Eggen, Faaborg, Øxendrup. Ogsaa Angreb af Smælderlarven paa Kornet angives fra en Del Steder: Frederikshavn, Lemvig („megen Skade paa Kornmarkerne“), Herning, Troldhede, Lystrup i Jylland, endvidere Slagelse, Nakskov, Stege. — Fra Skaarup i Fyn meddeles, at der i Hveden fandtes mange udhulede Korn, uden at der var nogen Beskadigelse af Avnen at se; formodentlig skyldes det Axløber eller Ørentvist. Fra Saxkøbing meddeles om Oldenborrelarver i Bygget og fra Holstebro om stærkt Angreb paa Havren mange Steder i Eggen.

Beder (Runkelroer og Sukkerroer) synes ikke at have været synderlig angrebne af Insekter, navnlig ikke i Sammenligning med 1899. Fra Præstø, Saxkøbing, Nysted og Nakskov nævnes Angreb af Oldenborrer og Knoporme, fra Bogense af Smælderlarver, fra Storehedinge og Nakskov „Lus paa Frøroerne“. Fra Lystrup i Jylland: „Paa en sildig saadet Mark frygtede jeg total Bortgaaen af Runkelroer ved Angreb af Knoporme, men store Flokke af Viber reddede noget“.

Medens Turnips og Kaalroer i 1899 næsten alle Vegne var stærkt angrebne af Bladlus, omtales disse kun fra et Par Steder i 1900 (paa Kaalroer). Derimod har Jordlopper til Gengæld optraadt saa meget hyppigere, og Meddelelser om deres Ødelæggelser paa Roerne er indløbne fra 22 Egne, til Dels med Bemærkninger som „Jordlopper aad første Sæd af Turnips og Kaalroer fuldstændig af“, nemlig fra: Sæby, Ø. Vraa, Brovst, Fjerritslev, Morsø, Hadsund, Faarup, Hornum, Give, Brørup, Stendrup, N. Snede. Hammel, Vejle, Tjæreborg i Jylland, endvidere fra Bogense, Ullerslev og Pederstrup i Fyn, Slagelse og Jerslev i Sjælland, Stubbekøbing, Bornholm. Af andre Angreb paa Turnips og Kaalroer meddeles om Smælderlarver fra Randers og Give; Knoporme fra Sindal i Vendsyssel, Ullerslev i Fyn og Bornholm; Kaalorme (især paa Kaalroer) fra Støvring, Lystrup, Nebel, Tjæreborg i Jylland, Skamby i Fyn, Stubbekøbing; Kaalfluellarver fra Hald, Malling; Snegle fra Tølløse.

Om Angreb af Insekter paa andre af Landbrugets Kulturplanter er der kun meget faa Meddelelser. Om Kløver hedder det fra Bryrup i Jylland, at Kløveraal har gjort Skade, og fra Øxendrup i Fyn: „Kløveren er gaaet bort paa flere Td. Ld. paa Grund af Oldenborreangreb“. Ved Løvenborg optraadte en Mængde Biller (sandsynligvis har det været Glimmerbøssen) paa Raps. Nakskov: „Ærter og Bønne-Vikker tydede aldeles glimrende under Blomstringen, men blev senere af Bladlus reduceret til en Middelafrøde“. Holstebro: „Smælderlarven har enkelte Steder ødelagt større Pletter i Lupinmarken, ved at overgnave den unge Rod“.

Ukrudtsplanternes Optræden i 1900.

Ukrudtsplanter, som jeg har modtaget fra forskellige Egne til Bestemmelse, har væsentligst været saadanne sjældnere forekommende Arter, som tilfældigt bliver indførte med fremmed Kulturfrø. Flere af disse har, som fremmede Planter, endnu ikke faaet danske Benævnelser, hvorfor de maa anføres alene med deres systematiske Navne: *Amarantus retroflexus*, *Gypsophila Vaccaria*, *Lepidium perfoliatum*, Smaaskulpet Dodder (*Camelina silvestris*), Gul Reseda (*Reseda lutea*), Smaablomstret Springfrø (*Impatiens parviflora*), Pigfrø (*Echinosperrnum Lappula*), Krans-

Salvie (*Salvia verticillata*), Bynkebladet Ambrosie (*Ambrosia artemisiifolia*) og *Ambrosia trifida*.

Af de 202 modtagne Meddelelser fra Landmænd i Landets forskellige Egne, angaaende Ukrudtets Optræden i det forløbne Aar, er der nævnt bestemte forekommende Ukrudtsplanter i Vintersæden fra 86 Egne, i Vaarsæden fra 177 Egne og fra Græsmarken i 117 Egne.

Vintersæden er jo den Del af det dyrkede Areal, der er mindst befængt med Ukrudt, og det er kun nogle faa Arter, der har en større Udbredelse og almindelig Forekomst. Af de mest fremtrædende er Klinte angivet fra 24, Kornblomst fra 21, Hejre fra 17, Tidsel fra 10, Valmue (hvormed vistnok altid menes *Papaver Rhoeas*) fra 9 (alene paa Øerne), Kamille fra 5, Snerle fra 4 Egne. Følgende er kun nævnte fra en eller to Indsendere: Ager-Rævehale (Lolland), Storkenæb (Møen), Hønsegræs, Rødtop, Skjaller, Hvid Oxeøje, Gul Oxeøje.

Vaarsæden er langt mere plaget af Ukrudt end Vintersæden. Medens det i Meddelelser fra Landmænd i de to foregaaende Aar var de gule Kornblomster, som der har været klaget over fra Flertallet, er det for Aaret 1900 Marktidslen, som staar i Spidsen, nemlig fra 97 Egne, medens de gule Kornblomster (Agerkaal, Agersennep og Kiddike) kun angives blandt de særlig dominerende fra 90 Egne, en Forskel, der vel nærmest kan betegnes som tilfældig. Derefter kommer Følfod fra 22, Gaasefod (sædvanlig kaldet Melde) fra 17, Pileurt fra 14, Spergel fra 7, Svinemælk og Rødknæ fra 5, Senegræs fra 4, Graabynke fra 3 Egne. Fra en enkelt eller et Par Egne nævnes: Padderokke, Giftig Rajgræs, Knavel, Fuglegræs, Hønsetarm, Pengeurt, Hyrdetaske, Arve, Snerle, Knopurt, Gul Oxeøje.

Græsmarken var atter i 1900 mest plaget af Tidsler, der angives som det mest fremherskende Ukrudt fra 44 Egne, medens Følfod kun nævnes fra 25 Egne; Kamille og Gaaseurt nævnes tilsammen fra 24 Egne; de slaas her sammen, da det i flere Tilfælde er vanskeligt at vide, naar der med disse Navne menes *Matricaria inodora* og naar *Anthemis arvensis*.

Derefter kommer Gulerod fra 15, Hvid Oxøje fra 8, Kornblomster og Løvetand hver fra 4, Vandgrenet Ranunkel og Skræpper fra 3, Kløversilke fra 2 Egne. En Række andre Ukrudtsplanter i Græsmarken er kun hver især nævnt fra en enkelt Egn, nemlig: Senegræs, Blød Hestegræs, Spergel, Fuglegræs, Storke­næb, Stifmodersblomt, Slangehoved, Oxetunge, Rødtop, Vejbred, Svine­mælk, Gul Oxøje, Gul Gaaseurt, Stinkende Gaaseurt, Vellugtende Kamille, Røllike, Bynke, Ambrosie.

Af særlige Udtalelser om Forekomsten af Ukrudt skal anføres følgende. Skive: „Melde (d. v. s. Gaasefod) optræder i Vaarsæden i ganske forfærdelig Grad“. Staby: „Vi havde iaar en usædvanlig, ligefrem overvældende Mængde Ukrudt i Vaarsæden, selv paa Steder, der ellers er nogenlunde rene“. Skjern: „Vild Gulerod breder sig for hvert Aar i en foruroligende Grad; det synes haabløst at bekæmpe den“. Tarm: „Her haves næsten ikke andre Ukrudtsplanter end Spergel“. Hadsund: „En vedvarende Græsmark blev saa uren af Løvetand, at den maatte ompløjes“. Kjellerup: „Markerne var iaar næsten rene for Ukrudt“. Grenaa: „En Del Vild Gulerod, som særlig viser sig naar Græsset spirer slet“. Daugaard: „Tidsler især slemme iaar i Udlægsmarker, hvor der tages to Aars Havre“. Skamby paa Fyn: „Paa Grund af den tørre Forsommer fik Tidslerne Overmagt, medens Agerkaalen af den samme Grund ikke var saa fremtrædende“. Køge: „Her har været Græsmarker, som har været helt blaa af Kornblomster, medens Nabomarker har været fri; det kunde synes at hidrøre fra urent Frø, som gennem en Agent er solgt her“. — Naar det fra Assens-Eggen hedder, at „Natskade“ eller „Natlys“ optraadte i Vaarsæden, og at Sukkerroerne led en Del af „Natlys“ hvor de optraadte, da er jeg ude af Stand til at bedømme hvilken Plante der menes hermed, da det næppe kan være nogen af de Planter, som ellers betegnes med disse Navne.

Paa Spørgsmaalet: „Har der i det sidste Aar været prøvet nye eller særlige Midler til Ukrudtets Bekæmpelse og da hvilke og med hvilket Udfald?“ er Rubriken i de 202 indløbne Skemaer enten ikke udfyldt eller besvaret med Nej i 146 Tilfælde. Kun i 56 af de udfyldte Skemaer findes positive Meddelelser

vedkommende det stillede Spørgsmaal. De særlige Forholdsregler, som overvejende hyppigst bringes i Anvendelse, bortset fra Brak og Rodfrugtdyrkning, er Letharvning af Vaarsæden saasnart Spiren viser sig ovenfor Jorden, og Skræpløjning umiddelbart efter Indhøstning.

Hvad Harvningen angaar hedder det alle Vegne fra, at den skal foretages med en let Harve, saasnart den radsaaede Vaarsæd er i Færd med at komme op, og at den navnlig tjener til at ødelægge Agerkaalen og de andre gule Korsblomster, som paa det Tidspunkt er kommen frem med deres to Kimblade. Nogle tilføjer at der maa saas tættere, at Harvningen foretages to Gange, paa tværs af hinanden, men at Tænderne ikke maa gaa saa dybt at det dybere liggende Ukrudtsfrø kommer frem. De fleste erklærer at en saadan Overharvning har gort god Nytte. Saadanne Udtalelser er fremkomne fra Jylland: Hjørring, Støvring, Jebjær Hvidbjerg, Lystrup, Grenaa, Varde; fra Fyn: Ebberup, Hasmark, Vellinge, Ullerslev; Sjælland: Sorø, Skælskør; Lolland: Nakskov, Horslunde, Saxeboing; Møen: Marienborg, Landsled.

Meddelelser om Skræpløjning strax efter Høst angives af mange som et fortrinligt Middel mod Rodukrudt, saaledes fra Jylland: S. Elkjær, Snedsted, Højslev, Ringkøbing, Hammel, Laven, Hadsund, Aarslev, Randers, Skanderborg, N. Snede, Give, Vejle; Fyn: Otterup; Lolland: Saxeboing, Horslunde. Af særlige Udtalelser angaaende Skræpløjningen skal anføres følgende. Hammel: „I de senere Aar har det været meget i Brug at skræpløje Stubben umiddelbart efter Høsten, som synes at være et godt Middel mod Agerkaalen samt Sene-græsset, hvorimod Agertidslen ikke lader sig kue af dette“. Mere forklarlig forekommer mig den modsatte Erfaring fra Laven: „Der er prøvet Skræpløjning, der hjælper mod Følfod og Tidsel, men ikke mod Agerkaal, i hvilken Henseende den snarere gør Skade“. Ringkøbing: „Skræpløjning anvendt i rette Tid, strax efter at Kornet er bragt hjem, kan her paa Egnen overflødiggøre Brakken“. Randers: „Jeg har med stort Held i de sidste Aar anvendt følgende Fremgangsmaade for at udrydde Tidsel og Følfod: Brakken pløjes 6 Gange, Stubmarken skræpløjes saa tidlig som mulig, derefter pløjes dybt ca. 7 Tommer, om Foraaret pløjes atter i en Dybde af ca. 5 Tommer, Sæden saas da saavidt muligt samme Dag der er pløjet“. Der

nævnes dog ogsaa daarlige Resultater af Skræpløjning, saaledes fra Tølløse: „Man har jo ment at kunne bekæmpe Ukrudtet ved Skræpløjning, men Resultatet er nærmest meget daarligt; kun i tørt Efteraar har der vist sig godt Resultat, i et saa regnfuldt Efteraar, som vi har havt iaar, er det efter min Mening forkasteligt“.

Af forskellige andre Midler mod Ukrudt, som angives fra enkelte Egne, skal nævnes fra Struer: „Jordens tidlige Behandling med Agersløberen vinder forøget Indpas til Korsblomsternes Udryddelse“. Tørring: „Tidlig Tromling eller Sløbning i Foraaret paa den pløjede Fure har god Virkning mod Ukrudt“. Amåger: „Tidlig Indhøstning, der tillader god Efteraarsbehandling, Skræpløjning, Harvning ere fortrinlige Midler til Ukrudtets Ødelæggelse; endvidere tilraades tyk Saa-ning paa særlig urene Pletter“. Bornholm: „Her er forsøgt at pløje to Gange om Foraaret for at bekæmpe Mælketidsel (o: Svinemælk), men Resultatet blev en Forøgelse af Tidslerne“. Lugning har været anvendt flere Steder, f. Ex. ved Knuthenborg: „Her er med Held praktiseret Bortlugning af Kiddike i Pletter i Bygmarken“. Naskov: „Lugemaskinen har været anvendt til Agerkaal“. Skive: „Oprykning af Tidsler med Rod har været brugt med godt Resultat“. Kolind: „Tophugning af blomstrende Agerkaal“. Rørvig: »Vi prøvede med Held at slaa Toppen af Agersennep i Havremarken, hvilket udførtes med en gammel, skarp Le“. S. Elkjær: „Afhugning af Blomsterne i Græsmarken“. — Forsøg med at oversprøjte Agerkaal med Jærnvitriol-Opløsning angives med godt Resultat fra Naskov og Stubbekøbing. Fra Jerslev meddeles, at Bejsning med Ceres-Pulver har givet et godt Udfald med Hensyn til at bekæmpe Ukrudt. Tarm: „En bedre Behandling af Jorden, særlig Stubjorden, og en mere nøjagtig Rensning og Sortering af Saasæden har vist sig at hemme Ukrudtet, ligesom ogsaa en rationel og udvidet Roedyrkning, med omhyggeligere Behandling af Roemarken, har vist god Virkning“. Endelig hedder det fra Staby: „Rodfrugtdyrkning for at kvæle Ukrudtet vinder mere og mere Indgang; det er en stor Skam saa vore Marker ere befængte med Ukrudt, det er paa Tide at der gøres noget derimod; ikke sjælden har man endog Rodfrugtmarker, der ere sande Planteskoler for Ukrudt“.